Suklaan matkassa

-Tarinoita Reilusta kaupasta

Toiveiden täyttymisen päivä

Kaija Pispa

Samir napsautti kaakaopuun hedelmän irti puusta. Amat otti sen ilmasta kiinni. Hän asetti hedelmän säkkiin ja kääntyi sieppaamaan seuraavan hedelmän. Kun säkki oli täynnä, pojat raahasivat sen vähän matkan päässä olevalle halkomispaikalle. Siellä naiset halkaisivat isot amerikkalaisen jalkapallon kokoiset hedelmät viidakkoveitsillään ja kaivoivat esiin valtavat siemenet.

– Vauhtia! Mitä te löntystelette, sanoi äiti.
– Ei köyhien parane laiskotella.

Pojat haistelivat halkaistua hedelmää. Se tuoksui kitkerälle, mutta muistutti poikia herkullisesta kaakaojuomasta. Heti auringon nousun jälkeen oli lähdetty työhön. Väsytti ja oli nälkä. Pojat ajattelivat höyryävää kaakaota, jota he saivat juoda sokerin ja maitotilkan kanssa sunnuntaisin, kun oli vapaapäivä. Kuivatut kaakaopavut lähetettiin isoihin tehtaisiin ulkomaille. Koko perhe teki töitä kaakaoviljelmällä, Amat ja Samirkin. Siitä perhe sai rahaa.

Amat tönäisi Samiria.

– Katso nyt, siinä ne menevät kouluunsa, hän sanoi Samirille ja osoitti lapsia, jotka kulkivat pellon viertä koulupuvut päällä. Joukossa oli tuttuja lapsia, jotka vilkuttivat pojille.

– Minäkin haluaisin kouluun, Samir sanoi.

– Aina sinä jankutat tuota. Et voi mennä kouluun. Sinun täytyy tehdä työtä. Kyllä minäkin haluaisin mennä kouluun, mutta se on turha toive, Amat tiuskaisi.

Samir huokasi, tarttui säkkiin ja palasi työhön Amatin perässä. Hän ei halunnut luopua kouluhaaveesta. Sen voimin hän jaksoi tehdä työtä. Hän ajatteli miten hän kävelee kirjat kainalossa kouluun ja varoo likaamasta koulupuvun valkoista paitaa. Hän lukee kirjaa. Tuttu innostus kouraisi vatsaa. Hän voisi lukea isälle lehteä. Isä ei osannut lukea, eikä äitikään. Kaakaopuita he kyllä osasivat hoitaa, mutta kaupankäynnistä he eivät ymmärtäneet kovin paljon. Heitä oli helppo petkuttaa, kun he eivät käsittäneet, miksi heille maksettavat kaakaon hinnat nousivat ja laskivat miten sattui. Joskus käteen ei jäänyt paljon mitään.

Illalla Samir pujahti ulos portista ja pisti juoksuksi. Hän ei ollut sanonut mitään kenellekään. Pimeyden keskeltä hän kuuli kaiuttimen äänen. Samir kiristi vauhtia.

Aukio oli väkeä mustanaan. Ylimääräisiä lamppuja oli ripustettu puihin. Ihmiset olivat tuoneet tuoleja mukanaan. Kaakaontuottajien osuuskunnan puheenjohtaja kertoi hyvistä asioista, joita oli tapahtunut viljelijöiden elämässä sen jälkeen, kun he olivat siirtyneet Reilun kaupan tuottajiksi. Lapset oli esimerkiksi pantava kouluun.

Samir höristi korviaan. Mikä se sellainen muutos oli? Ja mikä oli Reilu kauppa? Puhuttiin myös hinnoista ja maailmanmarkkinoista, mutta Samir ajatteli jo muuta. Hän näki koulun opettajan puun alla lampun valossa. Hän meni opettajan luo ja kosketti tämän kättä.

– Anteeksi opettaja, minä haluaisin kouluun, mutta en pääse, koska minun täytyy tehdä työtä viljelyksellä.

Opettaja katsoi Samiria ystävällisesti ja taputti hänen kättään.

– Mitäs tuumaisit, jos tulisin sinun kanssasi kotiin ja puhuisin vanhemmillesi. Minulla on heille ehdotus.

– Kiitos, opettaja, sanoi Samir ja katsoi ujosti maahan.

Samirin perhe loikoili matoilla puolipimeässä pihalla puun alla. Ilta oli lämmin. Aurinkosähkölamppu valaisi himmeästi pihapiiriä talon seinältä. Opettaja oli pyytänyt yhden Reilun kaupan osuuskunnan viljelijän mukaansa. Tervehdittiin ja vaihdettiin kuulumisia. Opettaja kertoi, että Samir haluaisi kouluun. Sitten hän kertoi Reilusta kaupasta. Jos viljelijä liittyy Reilun kaupan osuuskuntaan, hän saa tuotteistaan paremman hinnan. Yhdessä he ovat voimakkaampia kuin yksin. Osuuskunnassa he voivat panna rahaa talteen ja rakentaa tulevaisuudessa kylään vaikka terveysaseman tai koulun. Mutta lapset heidän täytyy panna kouluun. Samirin vanhemmat kuuntelivat ja kysyivät kysymyksiä.

Samir piileskeli opettajan selän takana. Hän pelkäsi, että isä suuttuisi, kun hän oli mennyt puhumaan opettajalle koulunkäynnistä. Mutta isä ei suuttunut. Hän hymyili. Äiti kysyi, oliko se mistä opettaja puhui totta. Opettaja ja Reilun kaupan osuuskunnan ihminen vakuuttivat, että Reilu kauppa oli totisinta totta ja se ajoi viljelijöiden asioita.

Samirin vanhemmat päättivät liittyä Reilun kaupan osuuskuntaan. Vähitellen perheen elämä helpottui, ja Samir ja Amat pääsivät kouluun eikä heidän tarvinnut enää tehdä pitkiä työpäiviä kaakaoviljelyksellä.

Reilu suklaa

Kaija Pispa

Alisa ja Liina seisoivat karkkihyllyn edessä. He olisivat halunneet ison karkkipussin, josta olisi riittänyt naposteltavaa moneksi tunniksi. Mutta äiti oli tiukkana:

– Tänään ostetaan suklaalevy eikä keinotekoisesti värjättyjä karkkeja.

Alisa katsoi Liinaa ja nyrpisti nenäänsä. Suklaata on monta lajia. Mistä voi tietää, mikä on parasta? Tytöt hypistelivät suklaalevyjä. Oli halpoja jättilevyjä ja vähän kalliimpia levyjä. Alisa ymmärsi jo numeroita, koska hän oli ekaluokalla. Ihan järjetöntä touhua! Hän puhisi. Kaikki ostaisivat tietysti halvan ja ison suklaan.

Äidillä oli kiire. Hän halusi kotiin tekemään ruokaa. Pikkuveli Paavo istui ostoskärryissä ja huusi. Äiti ei halunnut odottaa. Hän nappasi hyllystä kaksi erilaista suklaalevyä, halvan ja hieman kalliimman. Alisa ja Liina murjottivat. Kotona tytöt alkoivat riidellä keskenään. Kaikilla oli nälkä. Tytöt olisivat halunneet suklaata heti, mutta äiti sanoi ei. Vasta ruuan jälkeen. Paavo huusi täyttä kurkkua ja äiti pesi perunoita. Liina konttasi Paavon luo ja antoi Paavon repiä tukkaansa. Paavo lopetti itkemisen ja nauroi.

Kun oli syöty, äiti pani
Paavon nukkumaan ja sanoi:

– Nyt katsotaan se suklaa.

Äiti otti suklaalevyt ja tutki niitä. Hän avasi tietokoneen ja klikkasi esiin sivun Reilu kauppa. Hän avasi toisen suklaalevyn. Hän otti itse palan ja tytötkin ottivat. Äiti selosti.

– Tämä suklaa on Reilun kaupan tuottajien viljelemistä kaakaopavuista. Viljelijät myyvät kuivatut pavut eteenpäin. Reilun kaupan osuuskunnassa he saavat pavuista paremman hinnan kuin jos he myisivät ne välittäjille. Silloin heidän elämänsä on turvallisempaa eikä heidän ei tarvitse pelätä hintojen romahtamista. Viljelijät voivat osuuskunnan tuella suunnitella ja parantaa elämäänsä. Mutta Reilun kaupan osuuskunnan jäseninä heidän täytyy myös lopettaa lasten käyttäminen raskaissa peltotöissä ja pistää lapset kouluun.

– Missä sitä suklaata viljellään? kysyi Liina.

– Ei kun kaakaota, korjasi Alisa.

– Kaakaopuita kasvaa päiväntasaajalla, siinä maapallon vyötäröllä, äiti sanoi.

– Jos on Reilu kauppa niin onko sitten myös episkauppa? Alisa kysyi.

– Tarkoitat epäreilua kauppaa? kysyi äiti.

– Joo, se on tietenkin sellaista, että ihmiset vain raataa eikä saa mitään palkkaa ja lapsia rangaistaan, jos ne ei tee töitä. Ja sitten kaikki ovat sairaita ja köyhiä ja kulkevat repaleisissa vaatteissa ja kuolevat nälkään, Alisa esitti.

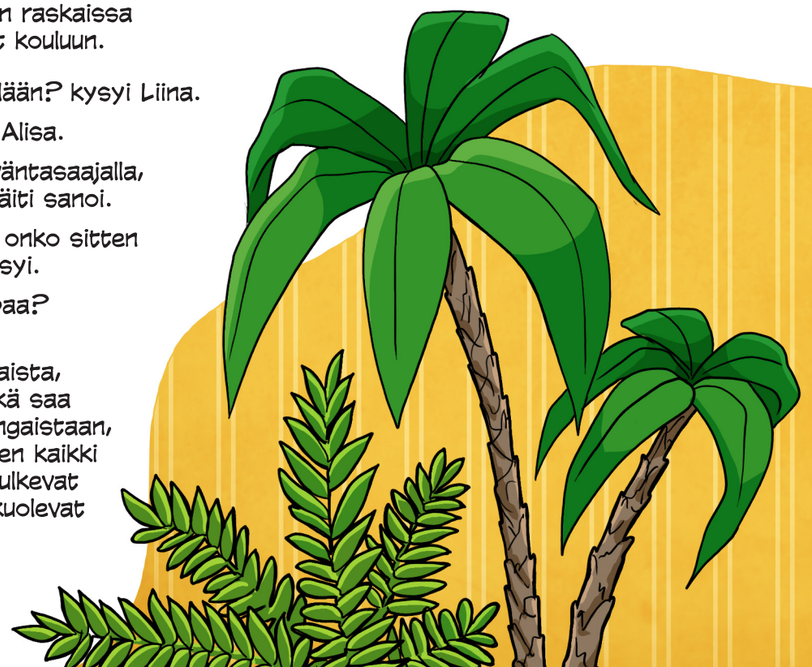

Äiti nauroi Alisan esitykselle, mutta sanoi:

– Et sinä ihan väärin arvannut.

Äiti avasi toisenkin suklaan ja tarjosi tytöille. Hän otti itsekin palan.

– Tässä toisessa suklaassa ei ole Reilun kaupan merkkiä. Emme voi tietää saavatko viljelijät kunnollisen korvauksen työstään vai saavatko he niin vähän rahaa, että koko perheen täytyy olla töissä, lastenkin. Silloin lapset eivät tietenkään voi käydä koulua. Iso kaakaofirma myy kaakaota halvalla ja siitä tehdään halpaa suklaata. Viljelijät pysyvät köyhinä ja monet lapset sairastuvat raskaasta työstä.

Äiti näytti Reilun kaupan sivuilta kuvaa kaakaontuottajien osuuskunnasta Ghanasta. Osuuskunta oli rakentanut kyläänsä koulun ja terveysaseman. Kaksi poikaa hymyili kuvassa suu korvissa. Toiselta puuttuivat etuhampaat. Poikien nimet olivat Amat ja Samir. Hekin olivat rehkineet kaakaoviljelyksillä. Lopulta heidän vanhemparsa olivat liittyneet Reilun kaupan viljelijöihin. Amat ja Samir olivat päässeet kouluun. Nykyään he auttavat vanhempiaan peltotöissä vapaa-ajallaan.
Kuvassa pojilla oli koulupuvun valkoiset paidat ja kainalossa kirjoja.

– He eivät näytä sairailta, sanoi Liina.

– He näyttävät iloisilta, sanoi Alisa.

– Heidän elämänsä on varmaan nykyään helpompaa, kun heidän ei tarvitse tehdä raskasta työtä, äiti tuumi.

– Jos me ostetaan Reilua suklaata, auttaako se ihan oikeasti heitä?

– Kyllä se auttaa, sanoi äiti.

– Sitten me ostetaan sitä aina, sanoivat Alisa ja Liina yhteen ääneen.

Liina vilkutti kuvan pojille ja osoitti sormellaan koloa, josta ylähampaat hänen suussaan olivat juuri irronneet. Pojatkin näyttivät vilkuttavan.

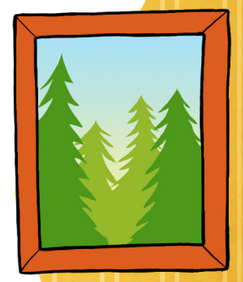

Reilun kaupan tuotteet tunnistat Reilun kaupan merkistä.
Väritä merkki!

®

Etsi ostoskorista neljä Reilun kaupan tuotetta. Väritä ne!

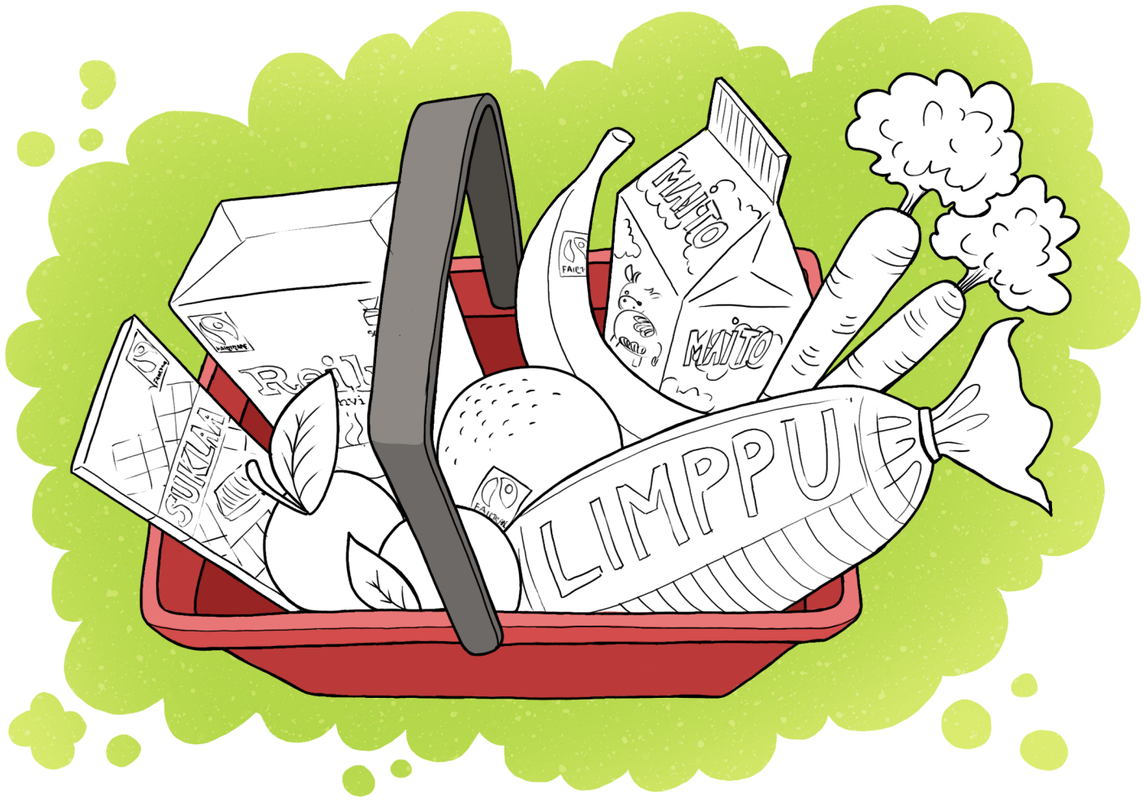

Samir ja Amat haluavat käydä koulua.
Auta heitä löytämään tie kouluun:

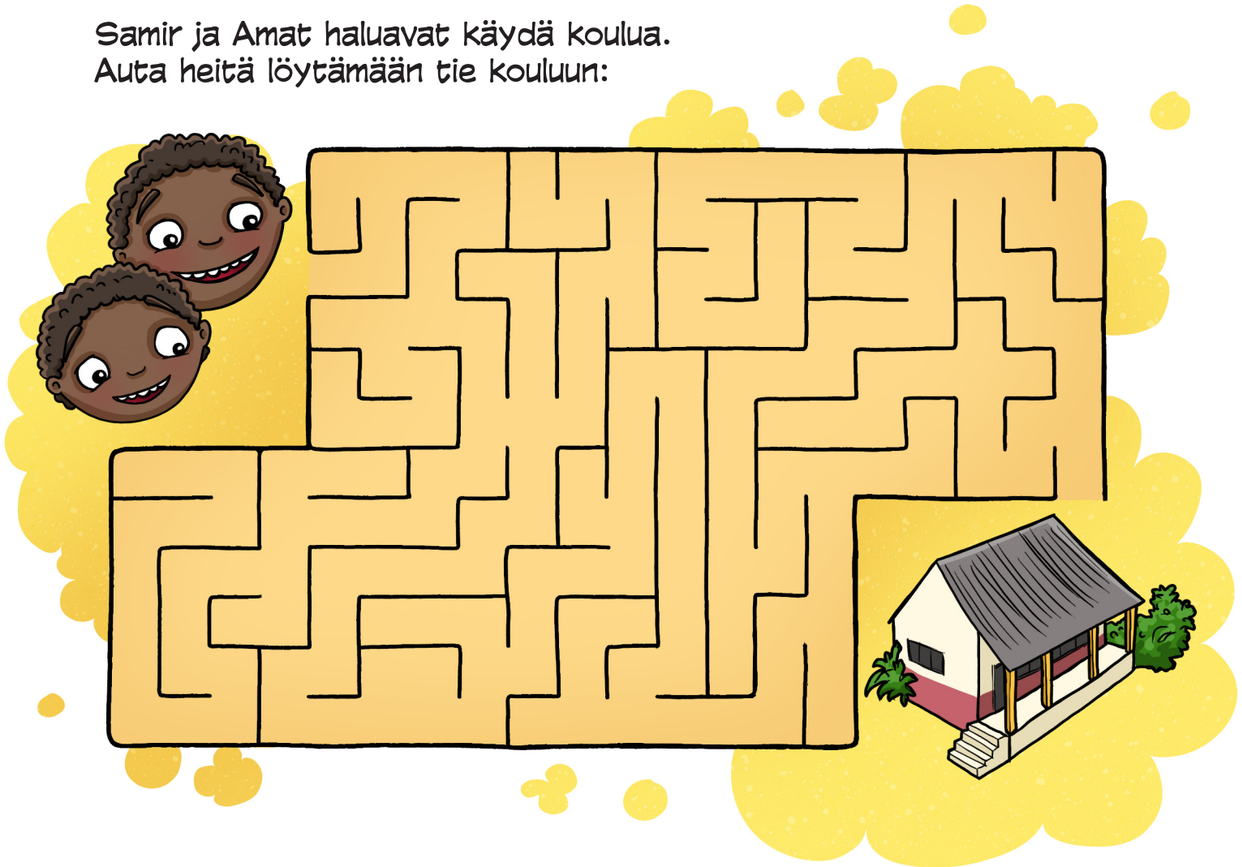

Laske viljelijöiden palkka:

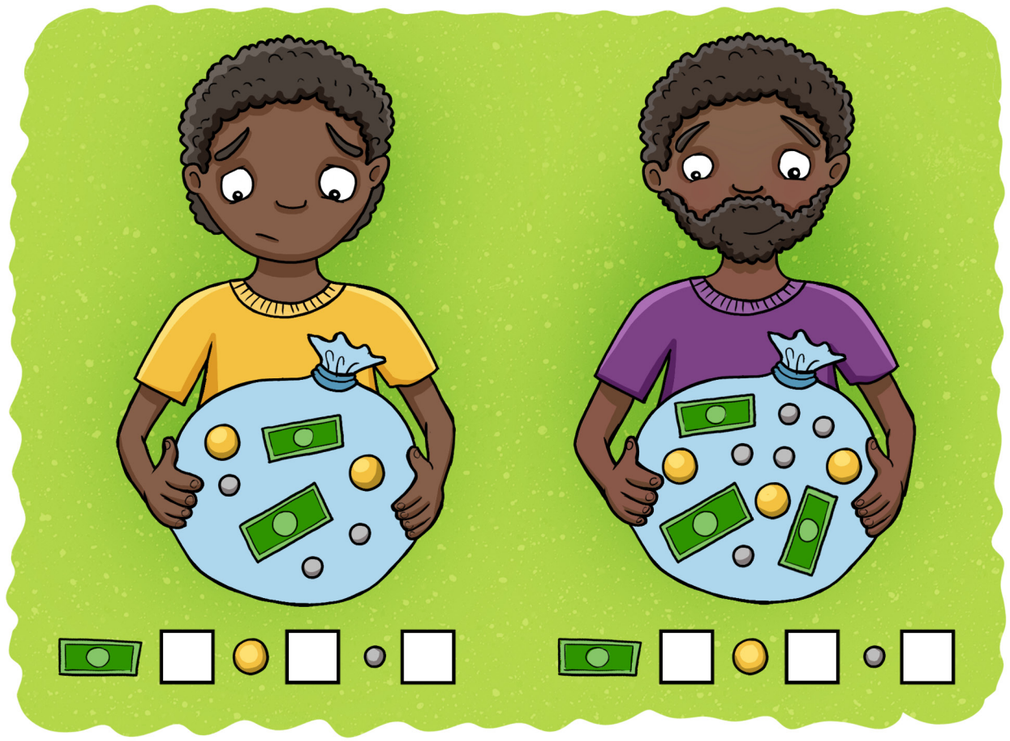

Etsi ruudukosta Reiluun kauppaan liittyvät sanat:

- viljelijä
- kaakao
- reilu
- kauppa
- suklaalevy
- koulu

I	D	R	H	N	E	K	M	F	I	L	E	S
J	O	M	Ö	A	Ä	K	A	U	P	P	A	H
F	K	A	A	K	A	O	B	Å	S	I	O	Y
Ä	P	S	R	I	L	U	M	A	N	P	U	K
R	E	H	E	V	I	L	J	E	L	I	J	Ä
L	R	N	I	Å	E	U	R	J	Ä	D	R	O
S	U	K	L	A	A	L	E	V	Y	M	I	S
O	B	E	U	K	M	S	N	O	P	Ä	K	E

Auta Alisaa ja Liinaa löytämään kaupasta Reilu suklaa:

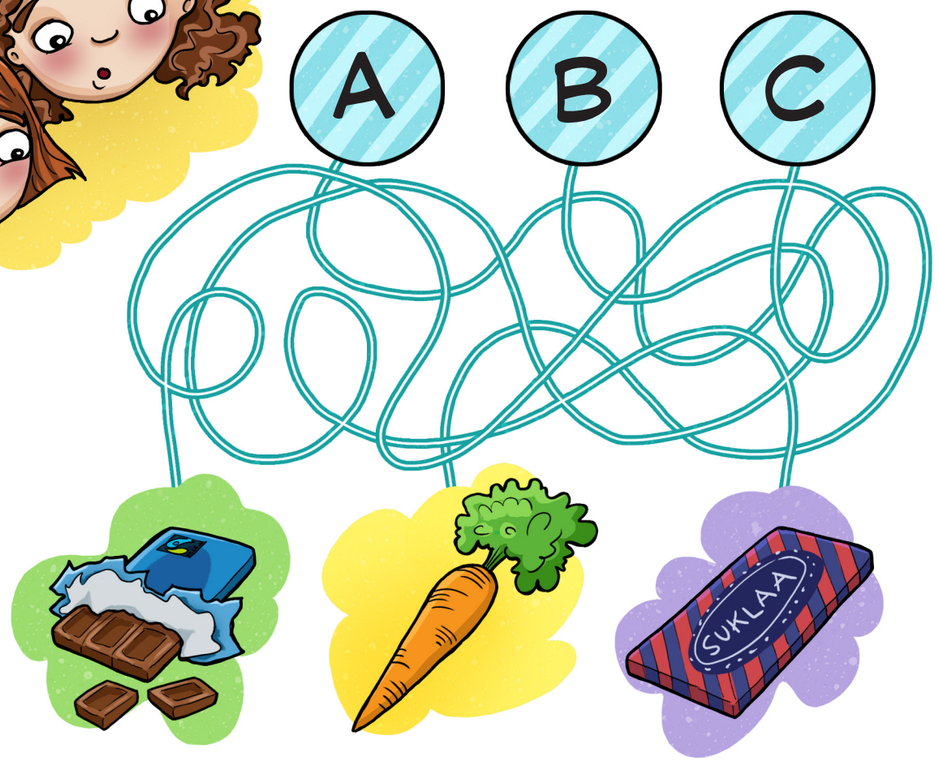

Lähetä kortti Samirille ja Amatille.
Piirrä korttiin kuva ja kirjoita taakse viesti.

Tiedätkö missä kaakaopuut kasvavat?
Oletko kuullut Reilusta kaupasta?

Suklaan matkassa -vihkon ensimmäisessä tarinassa ghanalaiset pojat Samir ja Amat pääsevät kouluun, kun kaakaonviljelijäperheen elämä helpottuu. Toisessa tarinassa Alisa ja Liina tutkivat suomalaisissa kaupoissa myytäviä suklaita. Tarinavihkon avulla voidaan pienten koululaisten kanssa tutustua Reilun kaupan periaatteisiin esimerkiksi Reilun kaupan viikolla, jota vietetään syksyisin viikolla 43.

Tietoa Reilusta kaupasta: **www.reilukauppa.fi.**
Tarinavihko sähköisessä muodossa: **www.reilukaupunki.fi.**

Julkaisija: Reilu kauppa ry yhteistyössä Espoon, Joensuun ja Tampereen kaupunkien kanssa
Tarinat: Kaija Pispa
Kuvitus ja taitto: Noora Katto
Tehtävät: Päivi Keronen, Helena Kyrki ja Enni Leppälä

Tuotettu Euroopan unionin tuella. Sisällöstä vastaa yksin Towns for Fairtrade in Finland and Estonia -hanke (Reilu kauppa ry sekä Espoon, Joensuun ja Tampereen kaupungit), eikä sen voida katsoa edustavan Euroopan unionin mielipiteitä.

Reilun kaupan kaupunki

FAIRTRADE®